

ських продуктів, які потрібно враховувати при розробленні асортиментної стратегії банку.

Список використаної літератури

1. ЗУ «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III. — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>
2. Глінський Є. Г. Методичні засади визначення цільового рівня конкурентоспроможності банківських продуктів / Є. Г. Глінський. // Вісник Запорізького національного університету. — 2012. — С. 221–228.
3. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності банків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». — К., 2016. — 20 с.

УДК 657

Катерина Сіухіна,
аспірант кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІК РЕЗЕРВУ ЕМІСІЙНИХ РІЗНИЦЬ БАНКУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Емісійні різниці в економічній літературі часто розглядаються як резерв, що дозволяє відобразити вплив зовнішніх факторів на вартість окремих статей капіталу. Емісійний дохід є складовою регулятивного капіталу, що є важливим показником діяльності фінансової установи. Відповідно бухгалтерський облік з формування та використання емісійних різниць є важливою складовою у системі підготовки інформації щодо результатів функціонування банку.

Формування емісійних різниць здійснюється у двох випадках. У першому випадку емісійний дохід виникає при розміщенні акцій за ціною вище номіналу. Відповідно економічна характеристика рахунку «емісійних різниць» визначається як пасивний, оскільки передбачає відображення лише позитивного результату на рахунках капіталу.

Відображення емісійного доходу здійснюється після державної реєстрації статутного капіталу в разі первинного розміщення акцій. Суми попередніх внесків до статутного капіталу розподіляється за рахунками «Статутний капітал банку» (обсяг акцій по номіналу) та «Емісійні різниці» (різниці між отриманими коштами та коштами, сплаченими за номінал реалізованих акцій). Одноразово із операцією реалізації акцій власної емісії та формуванням резерву емісійних різниць, здійснюється операція із використання емісійного доходу на покриття витрат, пов'язаних із розміщенням акцій.

У другому випадку емісійний дохід формується при викупі акцій в акціонерів за ціною нижче номіналу. Вартість акцій по номіналу формує рахунок «Власні акції, що викуплені в акціонерів». Різниця між сплаченими коштами та номінальною вартістю акцій є доходом банку, що відображається у складі емісійних різниць.

Використання резервів емісійного доходу у вітчизняному обліку передбачається при викупі акцій в акціонерів за ціною вище номіналу. Різниця між номінальною вартістю і сплаченою вартістю списується з рахунку «емісійних різниць» за наявності залишків на рахунку. Якщо коштів на рахунку не вистачає, то різниця покривається із нерозподілених прибутків або фондів банку, спеціально створених для таких потреб.

Якщо розглянути зарубіжну практику із формування та використання емісійних резервів, можливо знайти кілька напрямів. Формування «негативного» резерву можливо у випадку розміщення акцій за ціною нижче номіналу. Така практика існувала у вітчизняному законодавстві до реформи акціонерних товариств 2009-2011 року і, як вважається, могла бути застосована для «нечесного» виведення капіталу із банку.

Набагато цікавіше розглянути питання саме використання резервів емісійного доходу. Як правило, це використання стосується сплати дивідендів з емісійних доходів. Питання розподілу емісійних різниць завжди було дуже спірним.

Позитивний вплив можливо охарактеризувати таким прикладом. Наприклад, у випадку наявності грошових коштів, але відсутності достатнього нерозподіленого прибутку, значні суми коштів на рахунках емісійних доходів, можуть стати основою для виплат дивідендів. Відсутність нерозподіленого прибутку, або його недостатня кількість не завжди свідчать про значні негаразди у фінансовому стані банку. Разом з тим невплата дивідендів інколи може суттєвіше вплинути на репутацію та вартість під-

приємства в сучасному світі. У країнах, де ці питання дозволені, завжди є певні обмеження.

У Люксембурзі, розподіл емісійних різниць дозволений у випадках, коли обсяг чистих активів після такого розподілу буде більшим за підписний капітал і нерозподілені резерви. Разом з тим, розподіл емісійних різниць можливо здійснити навіть за наявності збитків минулих періодів. У США обмежень щодо дивідендних виплат немає проте дії правило неплатоспроможності, коли сплата заборонена якщо сума зобов'язань перед кредиторами більша за чисті активи. На Кайманських островах дивідендні виплати із емісійних доходів дозволено у випадку виконання всіх нормативів ліквідності одразу після розподілу дивідендів. У Данії емісійні різниці разом із загальними фондами є складовою резервів, що можливо розподіляти, і таким чином перелік напрямів використання емісійних різниць не обмежується дивідендними виплатами. Проте, існує ряд країни, зокрема і Великобританія, де будь-які дії, крім тих, що дозволені у вітчизняному обліку, заборонені.

В обліку в країнах, де емісійні різниці є складовою резервів, які можливо розподіляти (наприклад у Данії), виплати дивідендів відображаються дебетуванням емісійного доходу у кореспонденції з рахунками або кредиторської заборгованості з акціонерами або грошових коштів. У країнах, де емісійні різниці не є складовою резервів, що розподіляються, обсяги необхідні для розподілу спочатку переводяться на рахунки резервів, що розподіляються, з яких у подальшому здійснюється нарахування кредиторської заборгованості з акціонерами та подальша виплата дивідендів.

У підсумку зазначимо, що у вітчизняному обліку виділяються два напрями формування резерву емісійних різниць: при реалізації акцій за ціною вище номіналу та викупі акцій за ціною нижче номіналу; та два напрями використання резерву емісійних різниць: при викупі акцій за ціною вище номіналу та на покриття витрат із розміщення акцій. Останній напрям із використання резерву є «новинкою» і був введений чинною Інструкцією з обліку цінних паперів та фінансових інвестицій. У міжнародній практиці застосовується ще один напрям використання емісійного резерву: для розподілу ресурсів компанії шляхом виплати дивідендів, а також на інші цілі. Цей напрям використання дозволяється лише за умови виконання економічних нормативів і нормативів ліквідності одразу після здійснення платежів.